ПАХТАМИЗ 150.000 ТОННАДАН ОШДИ

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР, СУРЪАТГА ЯНА СУРЪАТ ҚЎШАЙЛИК.

КУНИГА 4—5 ПРОЦЕНТДАН ПАХТА ТАЙЁРЛАШ УЧУН КУРАШАЙЛИК.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17-йил чиқиши.

№ 193 (4440).

29 СЕНТЯБРЬ
СЕШАНБА
1970 йил

Баҳоси 2 тийин.

ЭНВЕР АЛИЕВ ЗВЕНОСИ МАРРАГА ЕТДИ

Оққўрғон районн пахта тайёрлашда республикамизда илғорлар қаторида бормоқда. Бунда йиғим-теримни комплекс-механизациялаштирилганлиги ҳал қилувчи роль ўйнаётир. Ҳозир райондаги колхоз, совхозлар даласида 800 та пахта териш машинаси ишлаб турибди. Механик-ҳайдовчилар мусобақасида «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг механизаторлари олдинда бормоқдалар. Бу хўжаликда ҳар куни 115 агрегат билан 620—630 тонна пахта терилмоқда.

СССР Олий Советининг депутати, моҳир механизатор Энвер Алиев терим суръатини тобора оширмоқда. Ҳозиргача у 200 тоннага яқин пахта териб қўйди. У бошлиқ звено аъзолари йиғим-теримда янги муваффақиятни қўлга киритдилар. Куни кеча звенода йиллик пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилганлиги тўғрисида ғалаба рапортига имзо чекилди.

Звено аъзолари суръатга тобора суръат қўшиб ўз зиммаларидаги мажбуриятни ҳам тезроқ бажариш учун ҳормай-толмай курашмоқдалар. Суратда: Э. Алиев.

ЛУБКОРЛАР ЗАФАРИ

ЯНГИЙЎЛ районининг лубкорлари КПСС XXIV съездини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашиб, катта зафарни қўлга киритдилар. Улар давлатга луб сотиш йиллик планини адо этдилар. Луб заводларига 12 минг 828 тонна каноп пояси топширилди.

Район лубкорларининг бу зафарига «Интернационал», Ҳ. Турсунқулов номли, «Ленинизм», Свердлов номли колхозлар катта ҳисса қўшдилар. «Интернационал» колхозининг лубкорлари 2848 ўрнига 3980 тонна каноп пояси топшириб йиллик планини 139,7 процент адо этдилар. Ҳар гектар майдондан 142 ўрнига салкам 200 центнердан ҳосил йиғиштириб олишга эришдилар. Ҳ. Турсунқулов номли колхозининг аъзолари ҳам 1424 тонна ўрнига 1559 тонна каноп пояси сотдилар.

Район лубкорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб яна 3200 тонна каноп пояси сотиш учун қўшимча социалистик мажбурият олдилар.

ПАХТАЗОР—ЖАСОРАТ МАЙДОНИ

Оққўрғон механизаторларининг Сурхондарё механизаторларига жавоби

Азиз ҳамкасб биродарлар!

Биз сизларнинг «Механизатор, жасорат кўрсат» деган хатларингизни ўқиб, қувондик, ундан зўр қаноат ҳосил қилдик. Ҳақиқатан ҳам, айни шу кунлар механизаторлар маҳорат ва жасорат билан ишлайдиган пайт. Халқимиз зўр ишонч билан бизни «дала гвардиячилари», «зангори кема» капитанлари, деб аташган. Ҳозир шаҳарликлар ҳам, дала меҳнаткашлари ҳам сиз билан бизнинг ишимизни умид ва зўр ишонч билан кузатиб туришипти.

Сизлар қайд этганларингиздек, ўртоқ Л. И. Брежнев қатнашган республика партия активи йиғилишида 4 миллион 100 минг ўрнига 4 400 000 тонна пахта етиштириш, шундан икки миллион тоннага яқинини машина билан териб олиш тўғрисида янги мажбурият олинди. Бу энг аввал биз механизаторларнинг шарафли бурчимиздир. Мана шу йўлда ҳар бир механизатор ўзи ишлаб турган жойда курашмоғи, мавжуд техника воситаларидан унумли фойдаланмоғи, жасорат кўрсатмоғи лозим. Чунки биз маҳорат ва жасорат кўрсатмасак техника ўз-ўзидан ҳаракатга келмайди. Унга жон киргизадиган, чинакам қудратли кучга айлантира оладиган, деҳқоннинг оғирини енгил, узоғини яқин қиладиганлар сизлар билан бизлардир.

Бу йил пахтакорларимиз катта ҳиммат билан меҳнат қилиб, юбилей йилини, беш йилликнинг сўнгги йилини зафарлар билан якунлаш учун бепоён далаларда мўл-кўл ҳосил етиштирдилар. Бизнинг Оққўрғон район пахтакорлари план бўйича бу йил 70750 тонна пахта етиштиришлари лозим. Ҳосилдорликни кўтариш йўлида янги агротехника тадбирлари дадиллик билан жорий этилди. Жумладан, 13500 гектар майдонга 90х20 схемасида кенг қаторлаб чигит экилди.

Шунинг учун ҳам районимиз пахтакорлари 70750 ўрнига 86 минг тонналик улкан хирмон кўтаришга астойдил бел боғладилар.

Биз механизаторлар терим олдидан йиғилишиб муҳим вазифаларни аниқ белгилаб олдик. Етиштирилган ҳосилнинг планда кўрсатилганидек 56200 тоннасини эмас, балки 60 минг тоннасини машиналар билан териб беришга, бу билан пахтакорларимизга катта мадад беришга қарор қилдик.

Ҳозир механизаторларнинг қизғин иш даври ўтмоқда. «Зангори кема» капитанлари пайкалларда жавлон уриб, жасорат кўрсатаётирлар. Терим суръатини ошириш учун астойдил курашмоқдалар. Қай ерда машиналар икки сменада тўла ва унумли ишлаётган бўлса, ўша ерда суръат баланд, одамларнинг вақти чоғ.

Калинин номли колхоз ҳозир районимизда пешқадам. Бу колхозда ҳар куни олти, салкам етти процентга яқин пахта териб топширилялти. Далада ишлаётган ҳар бир машина билан ўрта ҳисобда 3—3,5 тоннадан пахта терилялти. Колхоз плани юқорилаб бормоқда.

«Ленинобод» колхозидаги пахтакорлар «Машина—бизнинг қанотимиз» демоқдалар. Чунки, бу колхоз ҳам машиналар унумли ишлаётгани учун пешқадамлар қаторидан ўрин олган. Далаларда 36 машина тўла ва тўхтовсиз ишлаб турипти. Кунига 4,5-5 процент миқдорида пахта териб топширилялти.

«Коммунизм», Ҳамза номли колхозлар, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида ва бошқа хўжаликларда ҳам терим суръати баланд. Бунга улар механизаторларнинг жасорати, маҳоратлари туфайли эришмоқдалар.

Шу кунларда «17-ХВ 1—8» маркали машина билан кунига 7—8, «Ўзбекистон» маркали машина билан 10—11 тоннадан пахта тераётган механизаторлар кўп. Уларнинг терим агрегатларини бошқаришдаги маҳоратларига ҳамма қойил қолмоқда. Бир қатор колхоз механизаторлари машина билан пахта териш планини бажарай, деб қолдилар. Масалан, «Ленинобод» колхоз механизаторлари мавсумда 1250 тонна пахтани машина билан теришни мўлжаллаган эдилар. Ҳозир улар терган пахта минг тоннадан ошиб, марраға етай деб қолдилар.

АЗИЗ МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР, биз сизларнинг чақириқларингизга жавобан, районимизда, ўзимиз ишлаб турган хўжаликларда ҳозир шу зайлда иш олиб бораяпмиз. Бизнинг районимиз машина билан пахта теришни дадиллик билан жорий этиб донг таратган. Унинг донғини чиқарган азаматлар, энг аввало механизаторлардир.

Биз бундан кейин ҳам шу йўлдан дадил бораверамиз, жасорат ва маҳорат кўрсатиб ишлаймиз. Партиямиз, халқимиз билдирган зўр ишончни шараф билан оқлаймиз.

Энвер АЛИЕВ,
«Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози механик-ҳайдовчиси, СССР Олий Советининг депутати.

Карим РАИМБЕРДИЕВ.
«Ленинобод» колхози механик-ҳайдовчиси.

Суюндиқ ТОЖИМЕНОВ,
Калинин номли колхоз механик-ҳайдовчиси.

Карим ЭГАМҚУЛОВ,
«Оққўрғон» совхози механик-ҳайдовчиси.

Ўскан ЎРИНБОЕВ,
«Партия XXII съезди» колхози механик-ҳайдовчиси.

Усмон ЮСУПОВ,
Ҳамид Олимжон номли колхоз механик-ҳайдовчиси.

Бекзода ПАШШОЛИКОВ,
Навоий номли колхоз механик-ҳайдовчиси.

Янгийўл районидаги „Интернационал“, ЎртаЧирчиқ районидаги А. Икромов номли колхозлар, Бекободдаги „Ленинград“ совхози ва бошқа шулар сингари илғор хўжаликлар машиналарда ҳар куни 5—6 процент миқдорида пахта териб топширмоқдалар. Пешқадамлардан намуна олиб, далаларда ғайрат билан ишлайлик. Бутун куч ва техника воситаларини йиғим-теримга сафарбар этайлик.

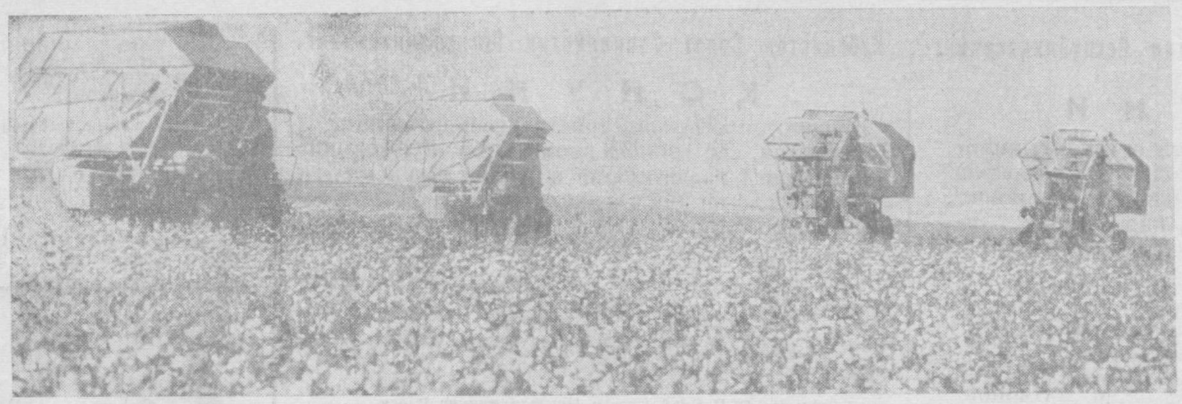

«ЛЕНИНГРАД» совхозининг моҳир пахтакорлари йиллик планни областимизда биринчи бўлиб бажарган коллективлардандир. Далада ҳали ҳосил мўл. Ўнлаб «зангори кема»лар пайкалларда жавлон уриб, шу кунларда хирмонга қўшимча мажбурият ҳисобига дурдона тўкмоқдалар. Суратда: машина терими пайти.

Н. Аюбжонов фотоси.

370 МИНГ ТОННА ПАХТА ТОПШИРАМИЗ

НАМАНГАН, 28 сентябрь. (ЎзТАГ). Бу ерда Наманган область партия активи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш иштирокчилари КПСС XXIV съездига тайёргарлик муносабати билан пахтакорларнинг меҳнатдаги ғайрат-шижоати ўсганлиги тўғрисида гапирдилар. Колхоз ва совхоз далаларида мўл ҳосил етиштирилди. Эндиликда энг асосий вазифа юбилей йилида Наманган областидан ваъда қилинган 370 минг тонна пахтани тезроқ териб олиш ва давлатга топширишдан иборатдир.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц, Ўзбекистон Касаба союзлари советининг раиси М. А. Зоидов иштирок этдилар.

368.000 тонна пахта учун

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 28 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Йиллик планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда тайёрланган пахта	Мавсум бошидан бери	Машина билан бир кунда	Мавсум бошидан бери
Оққўрғон	4,31	56,66	4,27	53,77
Бўка	4,14	53,44	3,85	45,60
Ўрта Чирчиқ	4,10	44,26	3,52	34,27
Бекобод	2,78	31,96	1,90	16,48
Янгийўл	3,27	31,74	1,58	10,52
Орджоникидзе	2,00	27,99	2,00	10,90
Юқори Чирчиқ	4,01	19,65	4,99	15,08
Область бўйича	3,77	42,92	3,35	35,22

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ВА ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғини таъсис этдилар. Бу кўчма Қизил байроқ пахта йиғим-теримида актив қатнашиб, энг юқори кўрсаткичларга эришган шаҳарларга берилади.

Кўчма Қизил байроқ 20 сентябрдан бошлаб ҳар ўн кунликда область пахта йиғим-терими оператив штабининг тавсиясига мувофиқ бериб борилади.

ПАХТАКОРЛАРГА МАДАДКОРМИЗ

Далада иш қизғин. Нуроний отахонлар, онахонлар, лобар қизлар-у, билаклари куч-қувватга тўлган азамат йигитлар, бари ҳаракатда. 3-бўлим бошлиғи Пидван Мамедовни шу қизғин меҳнат майдонида учратдик.

— Бугун Тошкентдан ёрдамчилар келишди,— деди у,— Бизда матбуот давлат комитетининг ходимлари пахта теришяпти. Улар сидқидилдан ишлаб баракали хирмон уюшда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишмоқда.

Ҳисобчи Ҳусайин Муродовнинг қўли-қўлига тегмайди. У дам иссиқда терга ботган юзларини енги билан артар, дам тарозига қўйилган пахталарни тортарди. Этак тўла пахта олиб хирмон томон келаётганларнинг кети узилмайди. Шулардан бири Ўлмас опа Султонова эди.

Опа пахта тўлдирилган этакни ҳисобчига тутқазди.

— Катта раҳмат Ўлмас опа, —деди Ҳусайин. Яна бир ҳаракат қилсангиз олтмиш килограммга етказасиз.

— Нима деяпсиз,— опа ҳазиломуз жавоб қилди.— Ниятни яхши қилинг. Ҳали кун эрта, то қош қорайгунча яна беш-олти этак пахта тераман.

— Ёши элликлар чамасида, думалоқ юзли киши картадан чиқиб келди.

— Арон Исакевич ҳам бўш келмаяпти.— гапга қўшилди бригадир Риҳситилла Ҳакимов. —У унча-мунча теримчиларни орқада қолдириб кетаяпти.

Комитет ходими Носир Мажидов пахта теримида фидокорона меҳнат қилиб бошқаларга намуна бўлаётганлардан. Закия Султонова, Анфиша Шербакова, Афанасьева, Темир Хўжаев, Е. Хен, Меҳли Сафаров, Қаюм Умаровлар ҳам чаққи ишлашмаяпти.

Шу пайт 2-«Пискент» совхозининг директори Аҳмад Дўстбеков келиб қолди. У ҳисобчининг қўлидаги дафтарини аста варақлар экан, ёрдамчиларнинг унумли ишидан мамнун бўлди. Уларга миннатдорчилик билдирди.

— Совхозимизга чиқиб, самарали меҳнат қилганингиз учун катта раҳмат,— деди директор,— сизларнинг териб берган «оқ олтин»ингиз хирмонимизга қўшилган катта ҳисса бўлди.

И. ЮСУПОВ.

ПАРРАНДАЧИЛАРНИНГ ЯНГИ МАРРАСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

ФАРҒОНАДАГИ ИККИНЧИ ПАРРАНДАЧИЛИК ФАБРИКАСИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ РЕСПУБЛИКАДАГИ БАРЧА ПАРРАНДАЧИЛИК ХОДИМЛАРИГА МУРОЖААТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Фарғонадаги 2-паррандачилик фабрикаси коллективининг КПСС XXIV съезди шарафига қўшимча паррандачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан республикадаги барча паррандачиларга қарата қилган мурожаатини маъқуллади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область ва район партия комитетлари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги зиммасига Фарғона паррандачилик фабрикаси коллективининг колхозлар, совхозлар ва паррандачилик фабрикаларининг барча паррандачилик ходимларига қилган мурожаатини муҳокама қилиш, паррандачиликни ривожлантириш юзасидан қўшимча тадбирларни ишлаб чиқиш ва тухум ҳамда парранда гўшти етиштиришни ҳамда давлатга сотишни кўпайтириш юзасидан янги мажбуриятларни белгилаш вазифасини юклади.

Республика ва область газеталари редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига илғор паррандачиларнинг қўлга киритаётган ютуқларини кенг ёритиш топширилди.

Қадрли ўртоқлар!

Ихтисослаштирилган саноат паррандачилигининг меҳнатчилари шу йил апрель ойида бўлиб ўтган республика кенгашида ўз зиммаларига 200 миллион дона тухум ва 5,1 минг тонна парранда гўшти етиштириш, тухум қиладиган ҳар бир товуқдан 165 тадан тухум олиш мажбуриятини қабул қилган эдилар. Бизнинг паррандачилик фабрикамиз ҳам 27 миллион дона тухум етиштириш, ҳар бир товуқдан 170 тадан тухум олиш тўғрисида ваъда берган эди.

Фарғонадаги 2 паррандачилик фабрикаси коллективи ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашиб, катта муваффақиятларга эришди. Биз тухум етиштириш йиллик планини 18 сентябрдаёқ бажариб қўйганлигимизни маълум қилиш билан хушнудмиз. Ҳаммаси бўлиб 20 миллион дона тухум ва 420 тонна парранда гўшти етиштирилди. Тухум қиладиган ҳар бир товуқдан 136 тадан тухум олинди. Давлатга тухум сотиш йиллик плани 107,5 процент, парранда гўшти сотиш плани 121,2 процент бажарилди. Колхозларга, совхозларга ҳамда аҳолига пландаги 216 минг ўрнига 337 мингта жўжа сотилди. Паррандалар 99 процентга қадар, жўжалар 90,5 процентга қадар сақлаб қолинди.

Планни муддатидан илгари бажаришда паррандаларни боқиш ва асраш технологиясини яхшилаш, паррандаларни тўғри боқиш, зотли ва дурагай паррандаларни кўпайтириш муҳим роль ўйнади. Биз озуқа базасини мустаҳкамлашга, эҳтиёжга яраша миқдорда юқори сифатли дон-озуқа ғамлаб қўйишга катта аҳамият бермоқдамиз. Озуқабоп экинларни экиш ва уларнинг ҳосилдорлигини ошириш плани анча ортиғи билан бажарилди. 224 тонна ёки каротин моддасига бой бўлган витаминли пичан талқони тайёрлаш плани 124 процент бажарилди. Эски бедапояларнинг ҳар гектаридан 93 центнердан беда ўриб олинди. Йил охирига қадар гектаридан тағин камида 20 центнердан ҳосил олинади.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

РЕСПУБЛИКА АҲОЛИСИ СОҒЛИҒИНИ САҚЛАШНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон меҳнаткашлари қардош халқларимиз ягона оиласида шонли воқеани —ўз жонажон партиясининг XXIV съездини кутиб олишга ҳозирланмоқдалар. Ишчилар, деҳқонлар ва зиёлилар, коммунистлар ва партиясизлар Ленин юбилейи вахтасини давом эттириб, партия съездини меҳнатда янги ғалабалар билан, беш йиллик топшириқларини бажариш билан кутиб олишга интилмоқдалар.

Бўлажак съездга тайёргарлик КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошириш йўлида қилинган барча ишларни кўрикдан ўтказиш белгиси остида авж олдирилмоқда. Шу қарорларга амал қилиб келаётган республикамиз меҳнаткашлари экономика ва маданиятни ривожлантиришда, аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилашда ва соғлиқни сақлаш ишларини ташкил этишда катта муваффақиятларга эришдилар.

1969 йилнинг декабрида СССР Олий Совети сессиясида ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонун Асослари қабул қилинганлиги халқ бахти-саодати тўғрисида партиямиз кўрсатаётган жуда катта ғамхўрликнинг яна бир ёрқин ифодаси бўлди. Одамлар соғлиғини сақлаш жамиятимиз ҳаётининг қонуни, барча давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг бурчи эканлиги бу ҳужжатда алоҳида уқтириб ўтилган.

Республика министрликлари ва идоралари, соғлиқни сақлаш органлари ва маҳаллий Советлари аҳоли соғлигини сақлаш тўғрисида 1967 йил апрель ойида қабул қилинган Ўзбекистон ССР Олий Совети Қарорини бажара бориб, партия ташкилотларининг раҳбарлиги ва ёрдами билан соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва соғлиқни сақлаш муассасалари шохобчаларини ривожлантириш, умумий ва ихтисослаштирилган медицина ёрдами кўрсатиш хажмини кенгайтириш ва сифатини яхшилаш, санитария-эпидемиология хизматини бошқаришни марказлаштириш, медицина кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ҳамда илмий тадқиқотлар натижаларини соғлиқни сақлаш ишларига жорий қилиш борасида бир қанча ишларни амалга оширдилар.

Кейинги уч ярим йил ичида соғлиқни сақлаш объектларини қуришга 74,7 миллион сўм, ёки бутун ўтган беш йилликдагига қараганда 2,1 баравар кўп маблағ сарфланди. 1970 йилда ҳар бир киши ҳисобига бюджетдан 29 сўм, ёки 1966 йилдагига нисбатан қарийб 1,5 баравар кўп пул ажратилди. Медицина муассасаларини замонавий медицина техникаси, аппаратлар ва махсус транспорт билан таъминлаш анча яхшиланди.

Врачлар даволайдиган амбулатория-поликлиника муассасалари 1966 йилдагига нисбатан анча кўпайиб, 1668 тадан 1744 тага, фельдшерлик пунктлари 3741 тадан 4128 тага, ихтисослаштирилган диспансерлар 248 тадан 278 тага етказилди, касалхоналардаги ўринлар қаторига яна 16,5 мингта янги ўрин қўшилди, врачлар тайёрлаб чиқариш—1,5 баравар, ўрта медицина кадрларини тайёрлаб чиқариш эса 2,5 баравар купайди. Ҳозир республикада ҳар 10 минг аҳолига касалхоналарда 99,7 та урин, 19 нафар врач ва 60,7 нафар ўрта медицина ходимлари тўғри келади.

Мавжуд касалхоналарни йириклаштириш ва бир қанча йирик соғлиқни сақлаш объектларини қуриш асосида махсус медицина ёрдами кўрсатувчи марказлар—куйганларни даволаш, нейрохирургия, протология ва кўкрак хирургияси марказлари, шунингдек ревмокардиологик марказлар ва кабинетлар, гематология неврология ҳамда эндокринология бўлимлари ташкил этилди.

Қишлоқда соғлиқни сақлаш ишлари янада ривож топди. Ҳозирги вақтда кўпгина қишлоқ районларида 10—12 ихтисос бўйича медицина ёрдами кўрсатилмоқда. Кейинги тўрт йил ичида қишлоқларда врачлар ва ўрта медицина ходимлари сони қарийб 30 процент кўпайди.

Амбулатория-поликлиника ёрдами, тез ва ошиғич медицина ёрдами кўрсатиш анча ривожлантирилди.

Аёллар ва болалар соғлигини сақлашни яхшилаш тадбирлари амалга оширилди. Болалар поликлиникалари ва консультацияларининг сони кўпайтирилиб, кейинги уч йил ичида 362 тадан 417 тага, аёллар консультациялари 328 тадан 348 тага етказилди, болалар касалхоналаридаги ўринлар сони 500 та, туғруқхоналардаги ва акушерлик-гинекология бўлимларидаги ўринлар сони 277 та кўпайди, шунга яраша врачлар сони ҳам кўпайди.

Ҳозирги вақтда республикада 4 мингга яқин доимий мактабгача тарбия муассасалари ишлаб турибди.

Шаҳарлар ва қишлоқларнинг санитария ҳолатини яхшилаш, уларни ободонлаштириш, аҳолининг санитария маданиятини юксалтириш борасида кейинги йилларда кўпгина ишлар қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети шуни қайд қиладики, республикада соғлиқни сақлаш ишларини ташкил этишда қўлга киритилган ижобий натижалар билан бир қаторда ҳали бир қанча катта камчиликлар ҳам бор.

Айрим маҳаллий Советлар касалхоналар ва поликлиникалар учун зарур моддий-техника базасини яратиб беришга ҳали етарли эътибор бермаётирлар, соғлиқни сақлаш объектларини қуриш, амбулатория-поликлиника муассасаларини ва дорихоналарни ривожлантириш планларининг бажарилишини таъминламаётирлар.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги ҳамда «Главташкентстрой» медицина муассасалари қуриш планларини ўз вақтида бажармаётирлар. Фақат кейинги уч ярим йилнинг ўзидагина давлат капитал маблағларидан 20 миллион сўм фойдаланилмай қолди.

Сил касаллигига қарши курашувчи муассасаларни кўпайтириш, ихтисослаштирилган медицина ёрдами, тез ва ошиғич медицина ёрдами кўрсатишни ривожлантириш, дорихоналарни ва оптика магазинларини кўпайтириш топшириқлари қониқарсиз бажарилмоқда.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари медицина ва халқ маорифи ходимларига, айниқса қишлоқ районларида, тегишли уй-жой-маиший шароит яратиб бериш тўғрисида ҳали ҳам тузук ғамхўрлик қилмаётирлар, аҳоли яшайдиган пунктларни ободонлаштиришга ва уларнинг санитария ҳолатини яхшилашга, водопроводлар ва канализация шохобчалари қуришга етарли эътибор бермаётирлар.

Мактабгача тарбия болалар муассасалари жуда кам эканлигига қарамай, министрликлар ва идоралар 1965—1969 йилларда шундай муассасаларни қуриш планини фақат 50 процент, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари 45 процент бажардилар, холос. Бу муассасаларда тарбиявий ишларни ва медицина хизмати кўрсатишни ташкил этишда, болалар муассасаларини ва медицина муассасаларини сут, гўшт, сабзавот ва мевалар билан таъминлашда жиддий камчиликлар бор.

Айрим министрликлар ва идоралар, саноат корхоналарининг раҳбарлари сув таъминоти манбаларини ва атмосфера хавосини зарарли чиқитлар ва ташландиқлар билан ифлосланишдан муҳофаза қилиш тадбирларининг бажарилишини таъминламаётирлар, ишчиларнинг меҳнат шароитини соғломлаштирадиган ва ишлаб чиқаришда белгилаб қўйилган санитария-гигиена қоидаларига риоя қилишини таъминлайдиган керакли чораларни кўрмаётирлар.

Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Ўзсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг маҳаллий органлари, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари қишлоқ хўжалигида заҳарли химикатларни ишлатиш чоғида эҳтиёт чораларига риоя этилишини тузукроқ назорат қилмаётирлар.

Республика соғлиқни сақлаш органлари медицина муассасаларида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, илғорлар тажрибасини ўрганиш ва ёйиш, фан муваффақиятларини соғлиқни сақлаш ишларига жорий қилиш, кадрларни жой-жойига қўйиш ва уларнинг малакасини ошириш тадбирларини етарлича амалга оширмаётирлар.

Соғлиқни сақлашнинг моддий базасини янада ривожлантириш, республика аҳолиси соғлиғини сақлашни лозим даражага кўтариш мақсадида Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари, соғлиқни сақлаш органлари ва муассасалари, республика министрликлари ва идоралари зиммасига соғлиқни сақлашнинг моддий базасини янада мустаҳкамлашни ва меҳнаткашлар соғлиғини сақлашни янада яхшилашни таъминлаш вазифаси топширилсин.

2. Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлги, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, Гўшт ва сут саноати министрлиги. Енгил саноат министрлиги, Пахта тозалаш саноати министрлиги, Коммунал хўжалик министрлигидан, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларидан ҳамда корхоналар ва қурилишларнинг раҳбарларидан соғлиқни сақлаш объектлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, водопроводлар ва канализация шохобчалари қурилишини, шунингдек сув манбалари ва атмосфера ҳавосининг саноатдан чиқадиган зарарли чиқитлар билан янада ифлосланишига йўл қўймаслик мақсадида қуриладиган тозалаш иншоотларини қуриш ишларини тубдан яхшилашга доир энг зарур чоралар кўрилишини талаб қилади.

3. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетларига қуйидаги вазифалар топширилсин:

а) аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилашга, соғлиқни сақлаш объектлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, водопроводлар ва канализациялар қуриш ҳамда уларни фойдаланишга топшириш қандай бораётганлигига доир конкрет масалалар систематик равишда кўриб берилсин ва аниқланган камчиликларни йўқотиш юзасидан оператив чоралар кўрилсин;

б) соғлиқни сақлаш, аҳолини сув билан таъминлаш, шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларнинг санитария ободончилиги масалаларини ҳал этишда, санитария-гигиена кўникмаларини аҳолига сингдиришда меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари доимий комиссияларининг ва жамоатчиликнинг роли оширилсин;

в) профилактика чораларини ва эпидемияга қарши кураш тадбирларини систематик равишда ўтказиш таъминлансин ҳамда шу асосда юқумли касалликлар билан оғришни камайтиришга, алоҳида хатарли инфекцияларнинг пайдо бўлиши ва тарқалишига йўл қўймасликка эришилсин;

г) медицина ходимларига ва педагог ходимларга айниқса қишлоқ районларида ва яйлов чорвачилиги районларида зарур уй-жой ва маданий-маиший шароит яратиб берилсин;

д) медицина ходимларининг малакасини оширишга алоҳида эътибор берилсин, маҳаллий базалар асосида ўрта медицина ва фармацевтика кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш масалалари соғлиқни сақлаш органлари билан биргаликда кўриб чиқилиб, ҳал этилсин;

е) давлат санитария назорати органларининг обрўйи оширилсин, шаҳарларда, аҳоли яшайдиган пунктларда, озиқ-овқат, гўшт-сут саноати корхоналарида, савдо ва коммунал хўжалик объектларида тегишли санитария тартиби ўрнатишда шу органларга зарур ёрдам берилсин, санитария-эпидемиология хизмати органларининг талабларини назар эътиборга олмаётган раҳбарлар қаттиқ жавобгарликка тортилсин.

4. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг жойлардаги органлари, Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари республика аҳолисини қишлоқ хўжалигида қўлланилаётган заҳарли химикатларнинг зарарли таъсиридан сақлашга, чорва молларнинг бруцеллёз, куйдирги ва бошқа касалликлар билан оғришини кескин равишда камайтиришга қаратилган ҳамма чораларни кўрсинлар.

5. Ўзбекистон ССР Олий Совети медицина ва мактабгача тарбия болалар муассасаларини керакли озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўла ва узлуксиз таъминлаб туриш зарурлигига Савдо министрлигининг, «Ўзбекбирлашув» правлениесининг, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг, колхоз ва совхоз раҳбарларининг алоҳида эътиборини жалб қилади.

6. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва унинг маҳаллий органларига қуйидаги вазифалар топширилсин:

а) совет медицина фанининг энг янги муваффақиятларидан ҳамда илғор медицина муассасаларининг ижобий тажрибасидан кенг фойдаланиб, соғлиқни сақлаш ишини ташкил этиш формалари ва методларини янада такомиллаштириш чоралари кўрилсин:

б) аҳолининг сув билан таъминланиши, шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган барча пунктларнинг санитария ҳолати, озиқ-овқат, гўшт ва сут саноати корхоналарида технология режимига ва санитария-гигиена талабларига риоя қилинишини устидан санитария назорати кучайтирилсин; корхона ва муассасалар, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг, шунингдек граждaнларнинг санитария-гигиена ва эпидемияга қарши санитария қоидаларини оғишмай бажаришлари борасида улар олдига қўйиладиган талаблар оширилсин; бу қоидаларнинг бузилишига йўл қўйишда айбли бўлган раҳбарлар ва конкрет шахслар қаттиқ жавобгарликка тортилсин, бунда давлат санитария назорати органларига бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўла равишда фодаланилсин;

в) медицина ўқув юртларини тамомлаб чиқаётган ёш мутахассисларни ҳар йилги тақсимлаш чоғида республиканинг қишлоқ районларини шу мутахассислар билан таъминлашга алоҳида эътибор берилсин;

г) медицина илмий-тадқиқот коллективларининг диққат-эътибори юқумли касалликларнинг, ошқозон-ичак касалликларининг, юрак-томир касалликлари ва шу каби бошқа касалликларнинг олдини оладиган ва уларни даволайдиган самарали воситалар ва методларни топишга, айрим социал-гигиена, иқлим омилларининг ва бошқа омилларнинг одамлар соғлигига зарарли таъсирини ўрганишга ва бу таъсирни йўқотишга кўпроқ жалб этилсин.

7. Ўзбекистон ССР Олий Совети мактабгача ёшдаги болаларни тарбиялаш ишига катта аҳамият бериб, болалар боғчалари ва яслиларини кўпайтириш хамда уларнинг моддий базасини мустаҳкамлаш, мактабгача тарбия ишларини яхшилаш борасида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети чиқарган карорда белгилаб берилган тадбирларни ўз вақтида қўйилган тадбирлар деб ҳисоблайди ва маъқуллайди.

Коммунистик партия ва Совет давлати қўйган талабларга мувофиқ, мактабгача ёшдаги болалар тарбиясини яқин йиллар ичида яхшиламоқ учун Ўзбекистон ССР Олий Совети республика министрликлари, идораларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг, корхона, колхоз ва совхоз раҳбарларининг асосий эътиборини ана шу тадбирларнинг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлашга жалб қилади.

8. Республика аҳолисининг санитария маданиятини юксалтириш мақсадида Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радиоэшиттириш, Матбуот, Профессионал-техника таълими давлат комитетларига, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш, Олий ва ўрта махсус таълим, Маориф министрликларига, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига аҳоли ўрасида, айниқса ўқувчилар ва студент ёшлар орасида медицина билимларини ва санитария-гигиена қоидаларини пропаганда қилишни кучайтиришни топширади.

9. Ўзбекистон ССР Олий Советининг Саноат, Қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати, Коммунал хўжалик ва маиший хизмат кўрсатиш, Қишлоқ хўжалиги, Соғлиқни сақлаш ва социал-таъминот доимий комиссияларига аҳоли соғлиғини сақлашни яхшилашга оид тадбирларнинг амалга оширилиши устидан контролликни кучайтириш топширилсин.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети аҳоли соғлиғини сақлашни янада яхшиламоқ учун республикада бутун шарт-шароит мавжуд деб ҳисоблайди ва меҳнаткашлар депутатларининг Советлари, республика министрликлари ва идоралари, корхоналар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари умумдавлат аҳамиятига эга бўлган бу вазифани Совет Иттифоқи Коммунистик партияси талаб қилганидек муваффақиятли равишда ҳал этадилар, деб ишонч билдиради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

25 сентябрь, 1970 йил. Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАДИОЭШИТТИРИШ ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ИТТИФОҚ-РЕСПУБЛИКА ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДИО ЭШИТТИРИШ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ ҚИЛИБ ҚАЙТА ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИ (АСОСИЙ ҚОНУНИ)НИНГ 48-МОДДАСИГА ЎЗГАРТИШ КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетини Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг иттифоқ-республика Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети қилиб қайта тузиш тўғрисида» 1970 йил 30 июлда чиқарган Фармони тасдиқлансин.

Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг 48-моддасидаги «Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетининг Раиси» деган сўзлар «Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг Раиси деб ўзгартирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ,

25 сентябрь, 1970 йил,
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ГАЗЛАШТИРИШ БОШ БОШҚАРМАСИНИ ТУЗИШ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИ (АСОСИЙ ҚОНУНИ)НИНГ 48- МОДДАСИГА ЎЗГАРТИШ КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Газлаштириш бош бошқармаси тузилсин.

Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг 48-моддаси «Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Моддий-техника таъминоти бош бошқармаси бошлиғи» сўзларидан кейин «Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Газлаштириш бош бошқармаси бошлиғи» сўзлари билан тўлдирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ

25 сентябрь 1970 йил,
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖИНОЯТ КОДЕКСИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Жиноят кодексига ўзгартиш ва қўшимча киритиш тўғрисида» 1970 йил 24 сентябрда чиқарган Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

25 сентябрь, 1970 йил,
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲУКУМАТ АЪЗОЛАРИНИ ТАЙИНЛАШ ВА ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг;

Ўртоқ Саид **Шермуҳамедовни** Ўзбекистон ССР маориф министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1970 йил 8 июль Фармони;

Ўртоқ Ориф **Ҳакимовни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг Раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1970 йил 28 июль Фармони;

Ўртоқ Муҳитдин **Исамуҳамедовни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1970 йил 28 июль Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

25 сентябрь, 1970 йил,
Тошкент шаҳри,

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИНИНГ 108-МОДДАСИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Жиноят-процессуал кодексининг 108-моддасига ўзгартишлар киритиш тўғрисида» 1970 йил 24 сентябрда чиқарган Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ,

25 сентябрь, 1970 йил,
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ДАВЛАТ ЕКИ ЖАМОАТ МУЛКИНИ ОЗ МИҚДОРДА ТАЛОН-ТОРОЖ ҚИЛГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИКНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Давлат ёки жамоат мулкини оз миқдорда талон-торож қилганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида» 1970 йил 24 сентябрда чиқарган Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ,

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

25 сентябрь, 1970 йил,
Тошкент шаҳри.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЛУБ ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 28 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Йиллик планга нисбатан процент ҳисобида)

ЎРТА ЧИРЧИҚ	0,1	126,9
ЯНГИЙЎЛ	2,1	100,1
Юқори Чирчиқ	2,6	95,1
Оққўрғон	1,6	88,9
Бўстонлиқ	2,6	88,5
Область бўйича	2,0	92,9

Дзержинский номидаги Бекобод цемент заводи халқ хўжалигига ҳар хил трубалар, бинокорлик материаллари оҳак етказиб бермоқда. Партиямизнинг XXIV съезди вахтасида туриб самарали меҳнат қилаётган коллектив аъзолари ишда юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. социалистик мусобақа ғолиблари ортиб бормоқда. Суратда: илғор ишчи Қурбон Бобораимов маҳсулот сифатини текшириб кўрмоқда.

В. ЛЕЙЗЕРОВИЧ фотоси,
(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ ЕР ТЎҒРИСИДАГИ КОДЕКСИ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети қишлоқ хўжалиги доимий комиссиясининг раиси депутат Т. Г. ЗИНИН доклади

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Советининг қишлоқ хўжалиги доимий комиссияси қонун лойиҳалари тайёрлаш, саноат, транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати, сув хўжалиги, табиатни ва ер ости бойликларини муҳофаза қилиш, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот, коммунал хўжалиги ва маиший хизмат комиссиялари билан биргаликда Ўзбекистон ССРнинг Ер тўғрисидаги кодекси лойиҳаси устидаги ишни тамомлади, ана шу лойиҳа сизларнинг муҳокамангизга тақдим этилади.

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Ўзбекистон ССРда ҳам Ер тўғрисидаги қонунлар Лениннинг Советлар II съездида 1917 йил октябрида қабул қилинган Ер тўғрисидаги декретида баён этилган принципларга тўла мувофиқ равишда ривожлантириб борилди.

Ер-сув ислоҳоти, «Ер ва сувни национализация қилиш тўғрисида»ги 1925 йил 2 декабрь декрети, «Зарафшон областида ер-сув ислоҳоти тўғрисида»ги 1926 йил 16 декабрь декрети ва бошқа қарорлар амалга оширилганлиги бизнинг республикамиз учун тарихий аҳамиятга эга бўлди, бу эса қулоқлар билан бойларнинг иқтисодий ва сиёсий негизларига қақшатқич зарба берди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Ер тўғрисида қонунлар қабул қилинганлиги республикада Лениннинг кооператив планини рўёбга чиқаришни, колхоз ва совхозларнинг ердан фойдаланишни муҳофаза қилиш, қишлоқ хўжалигини социалистик тарзда қайта қуришни таъминлади.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Ўзбекистон ривожланган индустриал-аграр республикага айланди.

Совхоз тузуми қишлоқ хўжалик меҳнатчиларига бахтли ва бадавлат турмушни таъминлаб берди, уларни ижодий онгли меҳнатга, замонавий маданиятнинг ҳамма неъматларига муяссар қилди.

Ер тўғрисидаги қонунлар давлатимиз ривожининг ҳамма босқичларида социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини, колхоз тузумини мустаҳкамлашга актив кўмаклашди.

Партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларида партия, совет, қишлоқ хужалик органлари, барча қишлоқ меҳнатчилари олдига ердан фойдаланиш соҳасида масъулиятли вазифалар қўйилди. Бу соҳадаги асосий вазифа қишлоқ хўжалигига яроқли ерларни бутун чоралар билан муҳофаза қилишни ва шу ерлардан ғоят самарали фойдаланишни таъминлашдан, экин майдонларини доимо кенгайтириб боришдан ва ернинг унумдорлигини оширишдан, ердан гектаридан энг кўп ҳосил олинадиган қилиб рационал фойдаланишдан иборат.

«Ерни муҳофаза қилиш, унинг ҳосилдорлигини ошириш, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съездида сўзлаган нутқида, — қишлоқ хўжалигида бундан буёнги тараққиётнинг энг зарур шартидир. Бу — давлат миқёсидаги энг катта проблемадир».

Ўзбекистонда экин майдонларини кенгайтириш, ерларнинг ҳосилдорлигини ошириш масалаларига катта аҳамият берилмоқда. Бу масалалар республика партия ташкилотларининг, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг диққат марказида турибди. Шуни айтиш кифояки, кейинги тўрт йилнинг ўзида 200 минг гектардан ортиқ қўриқ ер ўзлаштирилди, 300 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди, 500 минг гектар ернинг сув таъминоти оширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу йил январида бўлиб ўтган XVII пленумида ерларнинг ҳосилдорлигини ошириш масалаларига катта аҳамият берилди. Пленум деҳқончилик маданиятини ошириш, алмашлаб экишни жорий этиш, ҳар гектар ердан самарали фойдаланиш тўғрисида муҳим қарор қабул қилди.

Партия кўрсатмаларига биноан, мамлакатда Ер тўғрисидаги янги умумиттифоқ Қонунини тайёрлаш соҳасида катта иш қилинди. 1968 йил 13 декабрда СССР Олий Совети «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ер тўғрисидаги қонун асослари»ни қабул қилди. Бу асослар ер тўғрисидаги совет қонунларини кодекслашнинг муҳим ҳужжати бўлди.

Бошқа ҳамма иттифоқдош республикаларда бўлгани каби бизнинг республикамизда ҳам Ўзбекистон ССРнинг Ер тўғрисидаги кодекси лойиҳасини ишлаб чиқувчи комиссия тузилди. Комиссия составига қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги ходимлари киритилди. Қонун лойиҳаси танишиб чиқмоқ учун республика министрликлари ва идораларига, область ижроия комитетларига юборилди, жамоатчилик муҳокамасига қўйилди. Билдирилган мулоҳазалар синчиклаб ўрганилиб, қараб чиқилди. РСФСР, Украина ва бошқа айрим иттифоқдош республикаларда Ер тўғрисидаги кодексларнинг қабул қилиниш тажрибаси ҳисобга олинди. Лойиҳанинг узил-кесил варианти доимий комиссияларнинг қўшма мажлисида муҳокама қилиниб, маъқулланди. Комиссиялар ана шу муҳим қонун лойиҳасини Ўзбекистон ССР Олий Совети тасдиғига ҳавола этишни тавсия қилдилар.

Тақдим этилган лойиҳа Ер тўғрисидаги янги Бутуниттифоқ кодексига — «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ер тўғрисидаги қонун асослари»га батамом мос келади ва айни вақтда ердан фойдаланиш тўғрисида иттифоқдош республикалар ихтиёрига топширилган кўпгина қоидаларни ривожлантиради. Лойиҳа 11 бўлим ва 202 моддадан иборат.

Кодекснинг биринчи бўлими Ўзбекистон ССРда Ер тўғрисидаги қонунларнинг вазифаларини белгилаб беради. Кодекс ерга бўлган муносабатларни тартибга солади, ердан рационал фойдаланишга, ерларнинг самарадорлигини оширишга, давлат ва кооператив ташкилотлари ҳамда гражданларнинг ҳуқуқларини муҳофаза қилиш учун шарт-шароит вужудга келтиришга кўмаклашади. Шу бўлимда ССР Иттифоқи билан Ўзбекистон ССР Қонунларининг нисбатини тартибга солувчи нормалар баён этилган.

Ернинг давлат мулки эканлиги Ер тўғрисидаги совет қонунларининг энг муҳим негизидир. Кодекс лойиҳасининг 4-моддасида ернинг тамомила давлат мулки бўлиб, фойдаланиш учунгина берилиши кўрсатиб ўтилган. Давлатнинг ерга бўлган эгалик ҳуқуқини ошкора ёки яширин равишда бузадиган ҳаракатлар қилиш таъқиқланади. Давлат ўзининг ҳамма ерларга эгалик ҳуқуқларини, шу ердан кимнинг фойдаланаётганлигидан ва у қайси мақсадлар учун мўлжалланганлигидан қатъи назар, амалга ошираверади ва шу ерларни тасарруф қилаверади.

Бундай тартиб саноат, қишлоқ хўжалик корхоналарини, суғориш системаларини ва шу сингариларни жойлаштириш ишидаги ҳар қандай тўсиқларни бартараф қилади, бутун мамлакат миқёсида ердан фойдаланишнинг энг мақбул планларини ишлаб чиқиб, амалга ошириш имконини беради.

Кодекс лойиҳасининг 5-моддасига асосан ягона давлат ер фонди: қишлоқ хўжалик мақсадларида фойдаланиладиган, аҳоли яшайдиган пунктларнинг, саноат, транспорт, клублар, заповедникларнинг ерлари ва қишлоқ хўжалиги учун мўлжалланмаган бошқа ерлардан, давлат ўрмон фонди ерларидан, давлат сув фонди ва давлат запас ерларидан иборат. Ана шу категорияларнинг ҳар бири учун белгилаб қўйилган тегишли ҳуқуқ режими шу ерлардан мазкур мақсадлардагина фойдаланишни кўзда тутади.

Иттифоқдош республикаларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш юзасидан партия билан ҳукумат ўтказаётган сиёсатга тўла мувофиқ равишда лойиҳанинг 8-моддаси давлат ер фондини бошқариш юзасидан республиканинг кенг ваколатлари комплексини кўзда тутади.

Лойиҳада Ер тўғрисидаги қонунларимизнинг ердан текин фойдаланишдан иборат энг муҳим принципи ўз ифодасини топган. Колхозлар эгаллаб турган ерлар муддатсиз, яъни абадий фойдаланиш учун бириктиб қўйилади.

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, қишлоқ ва посёлка Советларининг компетенциялари аниқ белгилаб қўйилганлиги ҳам сизларга тақдим этилган Ер тўғрисидаги кодекс лойиҳасининг ўзига хос муҳим хусусиятидир. Бу муҳим соҳада маҳаллий Советларга катта ҳуқуқлар берилади. Кодекснинг қабул қилиниши Советларнинг обрўйини янада оширишга, уларнинг хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишдаги ролини кучайтиришга шак-шубҳасиз ёрдам беради. Айни вақтда маҳаллий ҳокимият органларининг ердан тўғри, самарали фойдаланиш учун бўлган масъулияти ортади.

Лойиҳада ерни фойдаланиш учун бериб қўйиш тартибини белгилаб берувчи нормалар ҳамда шу ерларни давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун қайтариб олиш қоидалари катта ўрин олган. Шу билан бирга лойиҳанинг 14-моддаси қишлоқ хўжалигига яроқли ерлардан фойдаланишнинг устунлиги принципини белгилайди. Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун яроқли ерлар даставвал қишлоқ хўжалик корхоналарига, ташкилотлари ва муассасаларига берилади. Саноат корхоналари, уй-жой бинолари, темирйўл ва автомобиль йўллари, электр линиялари, магистрал трубопроводлар қуриш учун ва қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган бошқа эҳтиёжлар учун қишлоқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлмаган ёки қишлоқ хўжалиги учун яроқсиз ерлар ёхуд сифати пастлашиб қолган ерлари ажратиб берилади.

Мамлакатимизнинг ер фонди катта бўлса ҳам, лекин чекланмаган эмас. Шу сабабли унга оқилона, тежаб-тергаб муносабатда бўлиш керак. Янги кодекс ерларнинг муҳофаза қилинишини таъминлаши лозим. Лойиҳанинг 46-моддаси қоидалари алоҳида аҳамиятга эга. Бу қоидаларга биноан колхозлар, совхозлар, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари, ташкилотлари ва муассасалари фойдаланиб турган ерлардан, участка ажратиб олишга алоҳида зарурат туғилган ҳоллардагина йўл қўйилади, суғориладиган ва захи кетказилган ерларни, экинзорларни, кўп йиллик мевали дарахтлари ва токзорлари бўлган ер участкаларини қишлоқ хўжалигига зарур бўлмаган эҳтиёжлар учун олишга алоҳида ҳоллардагина ва фақат Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори билан йўл қўйилади.

Янги жорий этилаётган муҳим қоидага биноан, ер участкаларини қишлоқ хўжалигига зарур бўлмаган эҳтиёжлар учун олишдан манфаатдор бўлган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар лойиҳа ишлари бошланмасданоқ ердан фойдаланувчилар ва ердан фойдаланиш устидан давлат назорати олиб борувчи органлар билан объект жойлашадиган ер ва олиниши мўлжалланаётган майдоннинг тахминий сатҳини олдиндан келишиб олишлари шарт. Лойиҳанинг 47-моддасида баён этилган бу қоида ерларни қишлоқ хўжалигига зарур бўлмаган эҳтиёжлар учун асоссиз равишда эгаллаб олиш йўлидаги уринишларга қарши мустаҳкам гарантия бўлиб хизмат қилади. Лойиҳанинг 48-моддасида белгиланган ва колхозлар фойдаланиб турган ерлар фақат колхоз аъзоларининг умумий йиғилишлари ёки вакиллар йиғилишлари рухсати билангина ажратиб олиниши мумкин деб кўрсатилган талаб ҳам ана шу мақсадга мос келади.

Лойиҳага шундай бир принцип асос қилиб олинган: саноат ёки қурилиш учун ажратиб бериладиган қишлоқ хўжалик ерлари қанчалик қимматлироқ бўлса, ана шу ерларни ажратиб бериш тўғрисида талабнома тақдим этган ташкилот шу қадар кўп чиқимдор бўлади.

Лойиҳанинг бир қанча моддалари ердан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқлари ва вазифаларига бағишланган. Ер участкаларидан шу участкалар қайси мақсадлар учун ажратилган бўлса, нуқул шу мақсадларда фойдаланилиши керак. Ердан меҳнат қилмай даромад олиш мақсадида фойдаланиш таъқиқланади.

Янги қонун ердан фойдаланувчиларнинг ҳаммасидан тежамкор хўжайинлар бўлишни талаб қилади. 33-моддада тупроқнинг унумдорлигини ошириш, бунинг учун ташкилий-хўжалик, агротехника ва мелиорация тадбирлари комплексини амалга ошириш тўғрисида сўз боради. Ердан фойдаланувчиларнинг ҳаммаси ернинг ишлаб чиқариш чиқиндилари ва бошқа чиқитлар, шунингдек оқинди сувлар билан ифлосланишининг олдини олиш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари керак.

Ердан фойдаланиш устидан давлат контролининг ўрнатилиши хўжасизлик йўлига тўсиқ қўяди. Бундай контролни амалга оширишда меҳнаткашлар депутатлари Советлари, уларнинг ижрочи-тасарруфчи органлари, давлат аппаратининг махсус бўлимлари асосий роль ўйнашлари керак. Кенг халқ оммаси актив иштирок этган тақдирдагина бундай контроль самарали бўлади.

Республика Ер тўғрисидаги кодекс лойиҳасининг иккинчи бўлими ва шундан кейинги бўлимларининг катта қисми ерларнинг турли категорияларидан фойдаланиш тартибини белгилаб беради. Айни вақтда қишлоқ хўжалигига яроқли ерларга алоҳида эътибор берилади.

Ердан фойдаланувчи асосий ташкилотлар колхозлар билан совхозлардир. Республикамизда 1043 та колхоз, 352 та совхоз бор. Улар 24 миллион 204 минг гектар ердан, шу жумладан 3 миллион 428,5 минг гектар ҳайдаладиган ердан фойдаланадилар.

КПСС XXIII съезди қарорларида ҳар гектар ернинг ҳосилдорлигини ҳар томонлама ошириш ерлардан самарали фойдаланишнинг ҳал қилувчи шарти эканлиги кўрсатиб ўтилган. Ер тўғрисидаги кодекс лойиҳасида партиянинг бу кўрсатмаси тўла-тўкис ҳисобга олинган. Лойиҳанинг 63-моддаси ҳамма колхозлар, совхозлар ва ердан фойдаланувчи бошқа ташкилотлар зиммасига хўжаликни фан ва илғор тажриба асосида юритиш вазифасини юклайди. Тупроқнинг нурашига, захр босишига ва шўр босишига қарши кураш тадбирларига, далаларни иҳота қилувчи дарахтлар, кўчат ўтқазишга, қумлоқларга, жарликларга ва қияmaliklarga дарахтлар экиб, уларнинг заминини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилади.

Кодекс лойиҳасида колхозчиларнинг, ишчилар ва хизматчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун томорқа участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи мустаҳкамланиб берилган. Лойиҳанинг 90-моддасида ҳар бир колхоз хонадони колхоз Уставида белгилаб бериладиган нормалар доирасида томорқа участкаси олиш ҳуқуқига эга эканлиги айтилган. Илгари ҳам амал қилиб келинган бу қоида эндиликда тўлдирилди. 91-моддага биноан, колхоз хонадонининг меҳнатга қобилиятли бирдан-бир аъзоси СССР Қуролли Кучлари сафида хизмат қилиш учун ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ёки сайлаб қўйиладиган лавозимда бўлган, ўқишга кетган, шунингдек колхоз хонадонининг ҳамма аъзолари қарилик ёки инвалидлик туфайли меҳнат қобилиятларини йўқотганларида ҳам колхоз хонадонларининг томорқа ер участкасидан фойдаланиш ҳуқуқи сақлаб қолинади.

Ер тўғрисидаги кодекс лойиҳасида ишчилар ва хизматчиларга томорқа участкаси тарзида ажратиб берилган ҳамда совхозларга ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик ташкилотларига қарашли бўлган ерларнинг ҳуқуқий режими биринчи марта белгилаб берилди. Совхозларнинг доимий ишчилари ва хизматчилари, шунингдек қишлоқ жойларда яшаб, ишлайдиган ўқитувчилар, врачлар ва бошқа мутахассислар шу ҳуқуқдан фойдаланадилар. Қарилиги ёки инвалидлиги туфайли пенсияга чиққан ишчи ва хизматчиларнинг, шунингдек СССР Қуролли Кучларининг ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилган ёки ўқишга кирган ишчиларнинг оилаларига қарашли томорқа участкалари сақлаб қолинади.

Лойиҳанинг бир қанча моддаларида чорва молларни боқиш ва пичан ўриш учун гражданларга ер участкалари ажратиб берилиши мумкинлиги кўзда тутилган. Бундай участкалар давлат запаси, давлат ўрмон фонди ерларидан, шаҳарлар, посёлкаларнинг ерларидан ажратиб берилади, бундай ерлар бўлмаган тақдирда колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик муассасалари, корхоналар, ташкилотлар фойдаланаётган ерлардан белгиланган тартибда ажратиб берилиши ва чорва молларнинг эгаларидан шу ер участкаларини асраш ва яхшилаш чиқимларини ердан фойдаланувчилардан ундириб бериш мумкин.

Лойиҳанинг аҳоли яшайдиган пунктлар ҳуқуқий режимини тартибга солувчи учинчи бўлими жуда муҳим аҳамиятга эга. Ер тўғрисидаги қонун шаҳарлардаги ерлардан рационал фойдаланишни талаб қилади. Шаҳар доирасидаги ҳамма ерлар меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советлари ихтиёрида бўлади. Бу Советлар шаҳарларнинг Бош планларига, планлаштириш ва қурилиш лойиҳаларига ҳамда шаҳар территориясининг ер-хўжалик тузилиши лойиҳаларига мувофиқ равишда ана шу ерлардан фойдаланишни ташкил қилади.

Республикамизда ўз қиёфаси, ободончилик даражаси жиҳатидан шаҳарлардан қолишмайдиган кўпгина қишлоқлар бор. Бундай қишлоқлар тобора кўпая беради. Ер тўғрисидаги кодекс лойиҳасида шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутнинг аста-секин йўқолиши истиқболи ҳисобга олинган. Лойиҳанинг 133-моддасида келгуси тараққиёт истиқболига эга бўлган, қишлоқ аҳоли пунктларининг ерлари шу аҳоли пунктларининг планлаштириш ва қурилиш лойиҳаларига мувофиқ уларнинг доирасини белгилаб қўйиш йўли билан бошқа ерлардан ажратилиб, чегаралаб қўйилади, деб кўрсатилган.

Ер тўғрисидаги янги кодекснинг ўзига хос хусусиятларидан бири шуки, унда меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, район, посёлка ва қишлоқ Советларининг ердан фойдаланиш соҳасидаги ваколатларини анча кенгайтириш кўзда тутилган. Бу нарса қишлоқ Советлари мисолида яққол кўзга ташланади. Кодекснинг 137-моддасига биноан, қишлоқ аҳоли пунктлари доирасида меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Совети ҳар қандай ер участкалари ажратиб берилиши устидан контроллик қилиб боради ва колхозлар, совхозлар, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари фойдаланаётган ерлар составига кирмаган ерлардан ер участкалари бериш тўғрисида қарорлар қабул қилади. Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига бириктиб қўйилган ерларда, — дейилади 139-моддада, — уй-жой бинолари, маданий-маиший бинолар, ишлаб чиқариш бинолари ва иншоотлари меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари билан келишиб туриб жойлаштирилади.

Лойиҳанинг тўртинчи бўлимида саноат, транспорт курортлари, заповедникларнинг ерлари ва қишлоқ хўжалиги учун мўлжалланмаган бошқа ерларнинг хусусий режимини тартибга солувчи нормалар баён этилган. Бу ерлардан фойдаланиш тартиби СССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган Низомларда белгилаб берилади.

Кодекснинг бешинчи ва олтинчи бўлимлари давлат ўрмон фонди ерларидан ва давлат сув фонди ерларидан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги моддаларни ўз ичига олади. Еттинчи бўлимда давлат запас ерларидан фойдаланиш тартиби тўғрисида сўз боради.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ердан фойдаланиш тўғрисидаги Асосларига биноан, қонун лойиҳасида давлат ер кадастри тўғрисидаги бир қанча қоидалар баён этиб берилган кадастрнинг жорий этилиши — янги Кодекснинг принципиал хусусиятидир. Ер кадастри ҳар бир хўжаликка ишни тупроқнинг характери ва хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда олиб бориш, илмий асосда ўғитлаш, алмашлаб экишни жорий этиш имконини беради.

Кодекс лойиҳасининг тўққизинчи бўлими давлат ер тузиш ишларининг мазмуни ва вазифаларини белгилаб беради.

Лойиҳанинг ўнинчи бўлимида колхозлар, совхозлар, бошқа давлат кооператив, жамоат ташкилотлари, муассасалари, шунингдек гражданлар ўртасида ердан фойдаланиш хусусида чиққан низоларни ҳал қилиш тартиби тўғрисидаги нормалар кўрсатиб берилган. Турли областлардаги хўжаликлар ўртасидаги ер тўғрисидаги низолар Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан, бир область ёки Қорақалпоғистон АССР хўжаликлари ўртасидаги низолар эса Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ёки область ижроия комитетлари томонидан ҳал этилади. Шунга мувофиқ равишда бир район хўжаликлари ўртасида ердан фойдаланиш хусусида чиққан низоларни меҳнаткашлар депутатлари район Советининг ижроия комитети, қишлоқ ва посёлка Совети территориясида ердан фойдаланиш масаласи хусусида гражданлар ўртасида чиққан низоларни шу Советларнинг ижроия комитетлари ҳал этади.

Кодекс лойиҳасининг ўн биринчи бўлимида Ер тўғрисидаги қонунни бузганлик учун белгиланган жиноий, маъмурий ва моддий жавобгарлик баён этилган. Жумладан, 198-модда ер участкаларини олиш-сотиш, гаровга қўйиш, васият қилиб қолдириш, ижарага бериш, ўзбошимчалик билан айирбошлаш ҳамда давлатнинг ерга бўлган эгалик ҳуқуқини ошкора ёки яширин тарзда бузадиган бошқа битимларни ҳақиқий эмас, деб белгилайди. Ер участкаларини ўзбошимчалик билан эгаллаб олишда, ердан хўжасизларча фойдаланишда, ерларни бузишда, айбдор бўлган шахслар жиноий ёки маъмурий жавобгарликка тортилади. Ер тўғрисидаги қонунларни системали равишда бузувчи ердан фойдаланувчилар ер участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқидан маҳрум қилиниши мумкин.

Республикамизда Ер тўғрисида қабул қилинадиган янги қонун тегишли ташкилотчилик иши билан мустаҳкамланиши лозим. Қонунни қабул қилишнинг ўзи билан мақсадга эришиб бўлмайди, унинг оғишмай бажарилишига эришмоқ керак. Ўртоқ Л. И. Брежнев сайловчилар билан учрашувда сўзлаган нутқида бундай деди: «Қонун ижро этилган тақдирдагина яшайди, амал қилади. Қонун ҳамма учун мажбурийдир, мавқедан, лавозимидан ва мансабидан қатъий назар, истисносиз ҳамма кишилар унга риоя қилишлари керак».

Совет, қишлоқ хўжалик органлари, депутатлар янги қонунни кенг меҳнаткашлар оммасига тушунтириш ишини авж олдириб юборишлари лозим. Бу эса, одамларни ерга эҳтиётлик билан қараш руҳида тарбиялашга, республиканинг ер бойликларидан яхшироқ фойдаланиш учун шарт-шароит яратишга ёрдам беради.

Кодекснинг қабул қилиниши, унинг амалга оширилиши ҳамма ер ресурсларидан тағин ҳам мақбул тарзда фойдаланишга, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини оширишга, Ўзбекистон ССР халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада юксалтиришга ёрдам беради (**Қарсаклар**).

СОВЕТ КОСМОНАВТИКАСИНИНГ МУҲИМ БОСҚИЧИ

ТАСС АХБОРОТИ

«ЛУНА-16» АВТОМАТ СТАНЦИЯСИ ПАРВОЗИНИНГ ЯКУНЛАРИГА ДОИР

Совет космик фани ва техникаси янги фан-техника проблемасини муваффақиятли равишда ҳал этди.

Космонавтика тарихида биринчи марта автомат аппарат Ер—Ой—Ер ўртасида сафар қилиб, Ой жинсининг намуналарини Ерга олиб келди. Совет «Луна-16» автомат станцияси Ойни ва Ой атрофидаги фазони илмий-техникавий тадқиқ этиш программасини батамом бажарди.

Бу вазифани амалга ошириш техника жиҳатидан жуда мураккаб бўлиб, конструкциянинг ҳамма элементлари, борт системалари, ердан кузатиш ва бошқариш воситалари пухта ва бенуқсон ишлашини, автомат станция парвозининг ҳамма босқичларида мутахассисларнинг аниқ ҳаракат қилишларини таъминламоқ учун олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар, ишчилар коллективларининг зўр ғайрат билан ижодий ишлашини талаб қилди.

Космосдаги ноёб эксперимент бир неча босқичда ўтказилди.

Станция 1970 йил 12 сентябрда Ой томон парвоз қилиб, 17 сентябрь куни селеноцентрик доирасимон орбитага ўтказилди. Ой атрофидаги фазода маневр қилиш натижасида станция эллипссимон орбитага ўтиб, 20 сентябрь Москва вақти билан соат 8 дан 18 минут ўтганда шу орбитадан Ой сатҳига, «сероблик денгизи» районига оҳиста қўнди.

Станция қўнганидан кейин Ердан берилган командага кўра, махсус конструкциянинг тупроқ йиғиб олувчи қурилмаси Ойни пармалаб, ундаги жинслардан намуналар олиб, Ерга қайтариб тушириладиган аппаратнинг герметик контейнерига автомат равишда жойлаб қўйди.

Станция Ойда 26 соату 25 минут турди. Шу вақт ичида тупроқ йиғиштириб олишдан ташқари ҳарорат ва радиация ўлчовлари ўтказилди, станция қўнган жойнинг координатлари аниқланди, станция борт системалари ва агрегатларининг қандай ишлаётганлиги текшириб кўрилди, станция чўзиқ ўқининг маҳаллий вертикалга нисбатан қандай аҳволда эканлиги аниқланди. Навбатдаги алоқа сеансларида станцияга Ойдан учиш программаси берилди.

1970 йил 21 сентябрь Москва вақти билан соат 10 дан 43 минут ўтганда космик ракета Ерга қайтариб тушириладиган аппарат билан бирга станциянинг қўниш босқичидан парвоз платформаси тариқасида фойдаланиб Ойдан кўтарилди.

«Луна-16» станцияси космик ракетанинг Ой сатҳидан автоматик тарзда парвоз қилишини бажармоқ учун принципиал жиҳатдан янги вазифалар комплексини ҳал этишга тўғри келди.

Станцияни парвоз қилдириш ва Ернинг мўлжалдаги районига қўнишни таъминловчи ҳисоблаб қўйилган баллистик траекторияга чиқариш учун Ойга қўнилган нуқтанинг координаталарини, Ойдан парвоз қилиш вақтини аниқ белгилаш ва актив участка охирида зарур тезликка эришишни таъминлаш лозим эди. Ана шу вазифалар муваффақиятли бажарилди.

Ой—Ер трассасидаги парвоз жараёнида Ердаги команда-ўлчов комплекс воситалари ёрдамида космик ракета парвозининг траекторияси ўлчаб турилди ва у Ерга яқинлашган сари қайтариб тушириладиган аппарат қўниш жойининг координатлари аниқланди.

24 сентябрь куни «Луна-16» станциясининг космик ракетаси иккинчи космик тезлик билан Ерга яқинлашиб келди. Ерга қайтариб тушириладиган аппарат атмосферага киришдан олдин космик ракетадан ажратилди, у атмосферанинг зич қатламларига кириб, баллистик траектория бўйлаб пасая бошлади. Аэродинамик тормозланишдан кейин парашют системаси ишга солинди ва ичига Ой тупроғи солинган аппарат оҳиста пасайиб, Совет Иттифоқининг 12 сентябрь куни учирувчи ракета учирилган космодромига яқин ҳисоблаб қўйилган районга қўнди.

«Луна-16» автомат станцияси парвозининг ҳамма босқичлари Ойга учиб бориш ва Ой атрофи орбитаси бўйлаб учиб юриш, Ойга қўниш, Ой тупроғидан намуналар олиш, Ойдан парвоз қилиш ва ерга қайтиб келиш босқичлари программага ва ҳисоблаб қўйилган маълумотларга мувофиқ ўтди.

Радиолокация станциялари ва авиация воситалари билан қуролланган қидирув хизмати «Луна-16» станциясининг ичига Ой тупроғи намуналари солинган аппаратини тез топиш ва лозим бўлган жойга олиб боришни таъминлади.

Соат 8 дан 10 минут ўтганда аппарат Ер атмосферасининг зич қатламларига кирди.

Соат 8 дан 14 минут ўтганда Ерга қайтиб тушаётган аппарат передатчигининг сигнали пайқаб олинди ва унинг парашютда қандай тушаётганлиги қидирув хизматининг вертолётлари ва самолётларидан бемалол кузатиб турилди.

Соат 8 дан 26 минут ўтганда аппарат Ерга қўнди.

Ерга қайтариб туширилган аппарат Москвага келтирилгач, Ой тупроғи жойланган капсула контейнердан олинди, бу иш махсус шароитларда зарур даражадаги эҳтиёткорликка риоя қилинган ҳолда бажарилди. Тупроқ намуналари карантин қилиб қўйилди ва махсус ишлаб чиқилган программага биноан илмий тадқиқ қилмоқ учун СССР Фанлар академиясининг институтларига берилади.

Яна бир космик эксперимент тугалланди. Космик фазони тадқиқ қилишда биринчи марта Ой тупроғининг намуналари автомат аппарат ёрдамида Ерга келтирилди.

«Луна-16» станциясининг парвози совет фани ва техникасининг буюк муваффақиятидир. Бу муваффақият самовий жисмларни автомат аппаратлар ёрдамида мунтазам илмий тадқиқ қилмоқ учун янги катта имкониятлар очиб беради.

ПАРРАНДАЧИЛАРНИНГ ЯНГИ МАРРАСИ

[Боши биринчи бетда]

Ҳар гектар ердан пландаги 150 центнер ўрнига 200 центнердан витаминга бой бўлган хашаки қовоқ ҳосили олинди. Паррандаларни витамин, хом протеин, макро ва микро иқлимларини ҳисобга олиб туриб тузилган рацион асосида боқиш, ветеринария-санитария талабларига риоя қилиб боқиш ҳисобига донни сарфлаш 24 процент камайтирилди, биринчи категориядаги тухум сотиш 40 процентгача етказилди. Паррандаларни боқиш ва суғоришда, қийини тозалашда механизацияни жорий қилиш меҳнат ҳаражатини 5 процент, тухум таннархини пландагидан 15 процент камайтириш имконини берди.

Паррандаларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва ҳаммасини тўла сақлаб қолиш юзасидан план кўрсаткичларининг ошириб бажарилиши, паррандаларни боқиш ва меҳнат сарфлаш ҳаражатларини, маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига ишчилар билан хизматчиларнинг реал иш ҳақи ўн процент кўпайди.

Паррандачилик фермаси коллективи КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, йил охиригача пландан ташқари ўн миллион дона тухум етиштириш ёки йиллик топширикни 150 процент қилиб бажариш, 60 тонна парранда гўшти етиштириш ёки планни 110 процент қилиб бажариш мажбуриятини олди. Тухум қиладиган ҳар бир товуқдан пландаги 155 дона ўрнига 185 тадан тухум, оламиз, паррандаларнинг йил охирига қадар 99,5 проценти, жўжаларнинг 92 проценти сақлаб қолинишини таъминлаймиз. Дон, меҳнат сарфини қўшимча равишда камайтирамиз, тухумнинг таннархини 5 процент, парранда гўштининг таннархини 10 процент камайтирамиз. Эришилган муваффақиятлар бизнинг ҳисоб-китобимизга кўра, молия хўжалик йилини пландаги 367 минг сўм ўрнига 1 миллион 200 минг сўм фойда кўриш билан якунлаш имконини беради.

Эришилган муваффақиятлар бизни қувонтирмоқда, бу муваффақиятлар оширилган мажбурият олиш имконини беради. Биз 1971 йилнинг биринчи кварталида тухум етиштиришни шу йилнинг ана шу давридагига нисбатан 3,5 миллион дона ёки 58,3 процент, парранда гўшти етиштиришни 30 тонна ёки 20 процент кўпайтирамиз, тухум қиладиган товуқлардан тухум олишни 12 дона ёки 31 процент кўпайтирамиз. Паррандаларнинг 99,7 проценти, жўжаларнинг 95 проценти сақлаб қолинишига эришамиз.

Биринчи кварталда меҳнат, дон сарфининг ва таннархининг янада камайишига эришамиз, шунингдек сотиладиган маҳсулот сифатининг оширилишига эришамиз: биринчи категориядаги тухумни 15 процент ва биринчи сорт парранда гўштини 20 процент кўпайтирамиз.

Қадрли ўртоқлар! Паррандачилик фабрикамизнинг республикадаги бошқа паррандачилик фабрикаларидан сира фарқи йўқ. Биз қўлга киритган натижаларга ихтисослаштирилган саноат паррандачилигининг барча корхоналари эриша олади.

Кўпчилик колхозлар ва совхозларнинг паррандачилик фермалари бу йил план кўрсаткичларини ошириб бажариш учун реал имкониятларга эга.

Ҳозир, ўртоқлар, паррандачиликни 1971 йилда ривожлантириш ва маҳсулдорлигини ошириш тўғрисида айни ўйлайдиган пайт. Биз янги йилда тасдиқланган технология асосида ишлашга, фабрикада микро иқлимга, ёруғлик режимига, зооветеринария ва санитария қоидаларига қатъий риоя этишга аҳд қилдик. Паррандаларга бериладиган озуқанинг сифати устидан назоратни кучайтирамиз. Озуқани сарфлаш ва маҳсулот етиштиришнинг дастлабки ҳисоб-китобини яхшилаймиз.

Биз республиканинг барча паррандачилик ходимларини ишлаб чиқариш аҳволини яна бир марта чуқур ўйлаб кўришга, бор резерв ва имкониятлардан фойдаланишга, КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун янги марраларни белгилаб олишга ва шу марраларни эгаллаш учун курашга чақирамиз.

МАЗКУР МУРОЖААТ ФАРҒОНАДАГИ 2-ПАРРАНДАЧИЛИК ФАБРИКАСИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ЯКДИЛЛИК БИЛАН МАЪҚУЛЛАНГАН.

ПОЛЬША ВИСТАВКАСИДА

Польшанинг химикатлар импорти ва экспорти билан шуғулланувчи ташқи савдо бирлашмаси — ЦИЭХ вакиллари, савдо маслаҳатчилари ва инженер мутахассислари Тошкентга келишди.

Улар куни кеча Ўзбекистон пойтахти журналистлари учун матбуот конференцияси ўтказишди. Матбуот конференциясида Тошкентда ташкил қилинган косметика ва бўёқлар виставкаси ва умуман қардош мамлакатнинг химия саноати ютуқлари ҳақида сўзлаб беришди.

— Москвада яқиндагина ёпилган «Химия-70» жаҳон кўргазмаси жуда катта муваффақият қозонди. Биз бу ерга ана шу кўргазмада намойиш қилинган маҳсулотларимиздан бир қисмини олиб келдик, — дейди ЦИЭХ бўёқлар конторасининг директори ўрток Ян Маркевич.

Журналистлар энг яхши косметика буюмлари ва бой ассортиментдаги атр-упаларни ишлаб чиқарадиган фирма — Поленанинг маҳсулотларини зўр қизиқиш билан томоша қилдилар. «Ҳаммаси аёллар учун» шиори билан ишловчи мазкур фирма олтита косметик завод ва бир неча хўжалик химияси корхоналарини ўзига бирлаштирган. Полена маркаси билан чиқадиган маҳсулотлар чет элларда жуда машҳур. Бу фирма тайёрлаган косметика ва ҳар хил бўёқларни жаҳоннинг юзга яқин мамлакати харид қилиб олади.

Виставкага юз, тери ва сочлар учун ишлатиладиган косметик воситалар қўйилган. Улар составида биологик жиҳатдан актив моддалар бор. Бу буюмлар ҳар хил гуллар, мевалар, сут, асал, тухум сариғи ва шифобахш ўтлардан тайёрланган. Мазкур препаратлар ўзининг биологик активлигини узоқ вақтгача сақлаши билан ажралиб туради. Польшалик дўстлар олиб келган турли навдаги кремлар, шампунлар, атр-упалар аёлларимизда катта қизиқиш уйғотади.

Польша химиклари бўёқ саноатида ҳам анча илгарилаб кетишган. Улар кўргазмага тўқимачилик саноатида кенг қўлланиладиган органик бўёқларни олиб келишган. Улар луб, ипгазлама, жут, жундан ишланган шойи ҳамда сунъий ва синтетик тўқималарни бўяш учун муҳим воситалар ҳисобланади, айни чоқда, чарм, қоғоз, ёғ ва озиқ-овқат саноатида ҳам қўлланилади. Польшалик меҳмонлар бу бўёқлардан қандай фойдаланиш тўғрисида тошкентлик ҳамкасбларига маслаҳатлар берадилар, Тошкент тўқимачилик комбинатига бориб, ўз тажрибалари билан ўртоқлашадилар.

Дўстларимиз ўз буюмларини намойиш қилиш билан бирга савдо алоқаларини янада кенгайтириш учун шартномалар тузишади.

ПОЛЬША БЎЁҚЛАРИ ВА КОСМЕТИКАСИ КЎРГАЗМАСИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИДА 4 ОКТЯБРГАЧА ТАНИШИШ МУМКИН. ВИСТАВКА ҲАР КУНИ ЭРТАЛАБ СОАТ 10 ДАН КЕЧ 7 ГАЧА ИШЛАЙДИ. АЙНИ ВАҚТДА КОСМЕТИК МАГАЗИН ҲАМ ОЧИЛАДИ.

Польша мебели, автомобиль саноати виставкаси каби бу виставка ҳам Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашлари ўртасида катта қизиқиш туғдириши, шубҳасиз.

С. МУСАЕВ.

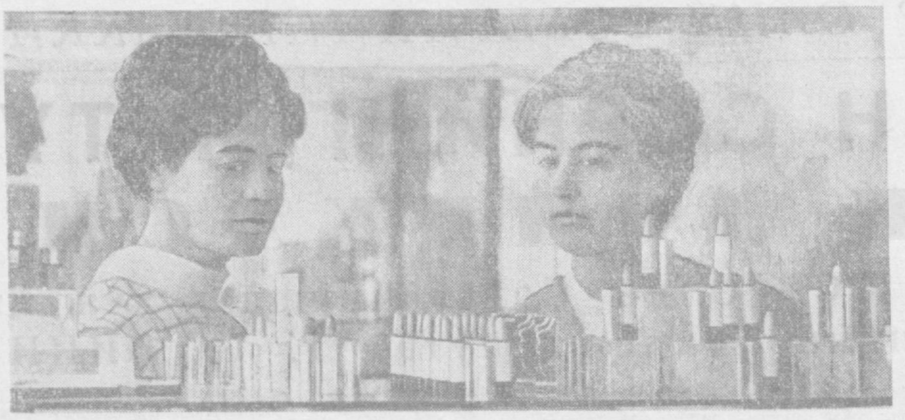

Суратда: Польша бўёқлари ва косметикаси виставкасида.

А. АБАЛЯН фотоси.

ДЎСТЛИК АЛОҚАЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Яқинда бир группа тошкентлик санъаткорлар Японияда бўлиб қайтишди. Улар орасида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Раъно Шарипова, Қори Ёқубов номли Ўзбекистон Давлат филармониясининг таниқли солистларидан Қ. Узоқова, К. Дўсмуҳамедова, Г. Жамилова, Ўзбекистон Ленин комсомолининг лауреати О. Камолхўжаев ҳам бор эди. Қуйида Одил Камолхўжаев Япония таассуротлари ҳақида ҳикоя қилади.

● ●

С. Оржоникидзе номли кемада Осака шаҳрига келганимизда портда бизни японияли санъаткорлар кутиб олишди. Шаҳар мэри Тюма Каору қизғин табриклади.

Гастролларимиз муваффақиятли бошланди. Артистларимизнинг чиқишлари шаҳарлик томошабинлар томонидан қизғин қарши олинди.

Японияликлар Осака шаҳрини «Япония Венецияси» деб аташади. Бу бежиз эмас, албатта. Осака беҳисоб кўприкларга эга бўлиб, улар шаҳар марказини Япониянинг барча шаҳар ва районлари билан боғлайди.

Шаҳарда диққатга сазовор бўлган жойлар беҳисобдир. Уларнинг ҳар бири ўзининг қадимий бой тарихига эга. Шулардан бири 1583 йилда қурилган «Осака» ибодатхонасидир. Бу улкан иншоот лойиҳаси таниқли япон архитектори Тойтоми Хидэйонинг ижодига мансубдир.

Тэннодзи ҳайвонот боғи ҳам энг яхши манзилгоҳ ҳисобланади. Бу ҳайвонот боғи 1915 йилда ташкил этилган бўлиб, унда 250 хилда бўлган 2 мингга яқин жонивор бор. Ҳайвонот боғини ҳар йили 1 миллиондан ортиқ киши томоша қилади. Шаҳардаги бадиий музейда эса қадимги замон қалам соҳиблари томонидан чизилган ранг-баранг ва қизиқарли расмлар намойиш этилмоқда. Бу ерда машҳур Япон шиша буюмлари, ҳайкалтарошлик намуналарини кўриш мумкин.

Бундан беш аср муқаддам қурилган император Нинтоку мавзолейи бизда катта қизиқиш уйғотди.

Япониянинг миллий маданияти ва санъати ранг-барангдир. Унинг Бункару номидаги қўғирчоқ театри тобора машҳур ва манзур бўлмоқда. Бу театрнинг ривожланиши XVII асрда яшаган драматург Тикамацу Монзаэмон ижоди билан боғлиқдир. Таккарацуки театри ҳам Япониянинг фаҳри ҳисобланади. Бу эстрада ансамблида 400 га яқин аёл қатнашади. Театр программасида халқ классик қўшиқ ва рақслари асосий ўринни эгаллайди.

Осака шаҳрининг томошабинлари биз билан ҳамроҳ бўлган Литва ССР халқ артисти Виргилиус Норайка, РСФСРда хизмат кўрсатган артист Сергей Доренскийларнинг санъатига юксак баҳо беришди.

Совет санъаткорларининг узоқ Японияда бўлиши совет ва япон санъаткорларининг алоқаларини янада мустаҳкамлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Биз Осака шаҳрида таникли артистлар ва қалам соҳиблари билан қизиқарли учрашувлар ўтказиб, кўплаб япон қўшиқ ва рақсларини ўрганиб қайтдик. Ўз ўрнида уларга ўзбек миллий қўшиқларини ҳам ўргатдик.

АГИТБРИГАДА ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

Тошкент область партия комитети ташкил қилган агитбригада аъзолари Бекобод, Бўка, Ўрта Чирчиқ ва Оржоникидзе районлари пахтакорлари ҳузурига жўнаб кетдилар. Пойтахт олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, ёш шоирлар ва бадиий ҳаваскорлик тўгараги аъзолари бу бригадага аъзо бўлиб киришган. Улар ихтиёрига кутубхона ва кўчма кино қурилма ҳам берилган.

Олимлар, шоирлар ва маданият ходимлари 15 кун давомида пахтакорлар ҳузурида бўлиб қизиқарли мавзуларда суҳбатлар ўтказадилар, учрашув кечалари уюштирадилар, дала шийпонлари ва клубларда концертлар бериб қишлоқ аҳли кўнглини хушнуд этадилар.

Ҳозирги кунда область партия комитети яна шундай 2 та бригада тайёрламоқда. Улар ҳам яқин кунлар ичида пахтакорлар ҳузурига жўнаб кетишади.

НУРЛИ ОРЗУЛАР

Уз касбини жонидан севган киши орзу-умидларга тўлиқ келажакка пухта замин яратади. Бир дақиқа вақтни ҳам зое кетказмай, ўқиб-ўрганади, билим чўққилари сари ошиқади. Мастурахон ана шундай истиқболли қизлардан.

У 1965 йилда ўрта мактабни «аъло» баҳолар билан тугатиб, Низомий номли педагогика институтининг мактабгача тарбия факультетининг кечки бўлимига яхши ният билан ўқишга кирди. Илмга тиришқоқ Мастура институтда яхши ўқиши билан, ширинсухан муомаласи туфайли студентлар ва ўқитувчилар ўртасида тез орада ҳурмат қозонди. Бир неча йил мобайнида факультет деворий газетасини тайёрлашда жонкуярлик кўрсатди.

Кейин Мастура пойтахтимиздаги 65-болалар боғчасига тарбиячи бўлиб ишга кирди. У ничкинтойларга таълим-тарбия бергани ҳолда ўз устида тинмай ишлади. Коллектив орасида, қолаверса, ота-оналар орасида катта ҳурмат қозонди.

Мана, бир неча йилдирки Мастура Камолова пойтахтимиздаги 119-мактабда бошланғич синфларга дарс бермоқда.

Юз-кўзларидан табассум ёғилиб турган бу бахтиёр қизга қараб «азиз дугонам, нурли орзуларинг рўёбга чиқаверсин. Ёшларни билим чашмаларидан баҳраманд этишда сенга доимо изланиш ёр бўлсин» деймиз.

Қ. МИРЗАЕВА,
ТошДУ студенти.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

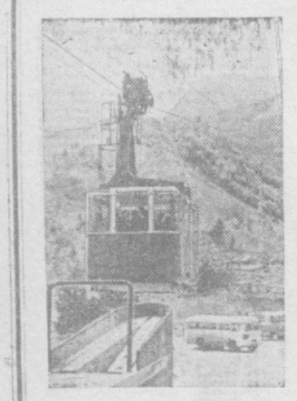

Кабардин-Балкар АССР. Эльбурснинг ёнбағирлари мамлакатимизнинг энг хушманзара жойларидан биридир. Бу ерга ҳар йили 10 минглаб туристлар келиб дам олишади. Яқинда Эльбурсга олиб борувчи янги йўл ишга туширилди. Суратда: Эльбурсга олиб борувчи янги йўл.

Р. ДИК фотоси.

Озарбайжон ССР. «Азеркабель» заводи маҳсулотлари фақатгина бизнинг мамлакатимизда эмас, балки чет элларда ҳам шуҳрат қозониб келмоқда. Бу ерда тайёрланган маҳсулотлар юқори сифати билан ажралиб туради. Суратда: заводнинг илғор ишчиси Татьяна Захарова.

Я. ХАЛИЛОВ фотоси.

Волга автомобиль заводида яна бир қатор янги цехлар ишга туширилиш олдида турибди. Суратда: завод ишлаб чиқарган «Жигули» енгил машиналари.

А. БРЯНОВ фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

КОСМОСНИ ЎЗЛАШТИРИШ СОҲАСИДА ЯНГИ КАТТА ҚАДАМ

ТОКИО

«Совет «Луна-16» автомат станциясининг Ой тупроғидан намуна олиб, муваффақиятли суратда ерга қайтиб келганлиги Япония матбуотининг диққат марказида турибди.

«Жапан таймс» газетаси қуйидагиларни ёзади: учувчисиз кеманинг Ойга оҳиста қўнганлиги, Ойдаги жисмлардан намуна олинганлиги, бу намуналарни контейнерга солиш учун мураккаб автоматикадан фойдаланилганлиги ва ерга оҳисталик билан қўнилганлиги совет космик техникасининг юксак даражага кўтарилганлигини намойиш қилди.

Учувчисиз кеманинг Ойга муваффақиятли парвози, деб таъкидлайди газета, Марс, Венерага ва бошқа планеталарга космик кемаларни юбориш ва ана шу планеталардаги жисм намуналарини ерга олиб келиш учун имкониятлар очиб беради.

«Иомиури» газетаси совет «Луна-16» автомат станциясининг ерга қайтиб келиши инсониянинг космосни ўзлаштириш соҳасида қўйган янги катта қадамидир, деб таъкидлайди.

ҚОҲИРА

Қоҳира газеталари «Луна-16» автомат станциясининг Ой тупроғидан намуна олиб, муваффақиятли суратда ерга қайтиб келганлигини совет фани ва техникасининг жуда катта ютуғи деб ҳисоблайди.

«Совет Иттифоқи эндиликда, деб ёзади «Ал-Аҳром» газетаси, — автомат станциялар ёрдамида космик фазони тадқиқ этиш соҳасидаги энг қийин вазифалардан бирини амалга оширишда устунликка эга бўлди».

«Ал-Жумхурия» газетаси қуйидагиларни ёзади: «Луна-16» парвозининг муваффақиятли ўтганлиги жуда олисга учадиган космик кемаларнинг парвоз қиладиган майдончаларини Ойда вужудга келтириш билан боғлиқ бўлган вазифаларни ҳал этишга ёрдам беради».

ПАРИЖ

Европа космик тадқиқотлари ташкилотининг бош директори профессор Оже «Луна-16» автомат станциясининг парвози автомат станциялар ёрдамида бошқа планеталарни тадқиқ этиш учун йўл очиб берадиган катта муваффақият, деб таъкидлади. Унинг фикрича, «Луна-16»нинг парвози автомат станциялардан фойдаланиш йўли билан Марс ва ҳатто Венера каби планеталарнинг сатҳини ва чуқурлигини яқин келгусида тадқиқ этиш иложи туғилганлигини исбот этди. Совет «Луна-16» космик станциясининг программаси ғоят муваффақиятли бажарилди ва бу муваффақият келажак учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Франция космик тадқиқотлар миллий марказининг президенти Жан Франсуа Дентисс ана шу гапларни айтди.

БЕРЛИН

Академик Роберт Лаутберхаб бундай деди: «Луна-16» автомат станциясининг парвози натижасида «Космосни халқаро миқёсида тадқиқ этишга жуда катта ҳисса қўшилди». Фаннинг жуда кўп соҳаларини ривожлантириш туфайли, деб уқтириб ўтди у, ана шундай жасорат кўрсатиш мумкин бўлди. Фаннинг ана шу жуда кўп соҳаларидан ҳар бири илгари мисли кўрилмаган даражада юксалди.

ВАШИНГТОН

Совет «Луна-16» автомат станциясининг тантанали парвози ва Ой жисмларидан намуна олиб ерга қайтиб келганлиги АҚШда жуда катта қизиқиш туғдирди. Барча радио ва телевидение станциялари ҳамда пойтахт газеталари ана шу космик станциянинг парвози ва Ойдан тупроқ олиб келганлиги тўғрисида хабар беришди.

«Вашингтон ивнинг стар» ва «Вашингтон — дейли ньюс» газеталари космик фазони ва бошқа планеталарни автомат станциялар ёрдамида тадқиқ этишнинг афзаллигини таъкидламоқдалар ва бундай тадқиқотлар инсонларнинг ҳаётига ҳеч қандай хавф туғдирмайди, деб ёзмоқдалар.

СОЦИАЛИСТИК СЛОВАКИЯ РИВОЖЛАНМОҚДА

ПРАГА, 23 сентябрь. (ТАСС). Социалистик Словакия йилдан-йил мустаҳкамланиб ва ривожланиб бормоқда. Буржуа Чехословакиясининг бир вақтлар қолоқ ва аграр қисми бўлган Словакия муваффақиятли социалистик қурилишнинг 25 йили мобайнида Чехословакия Социалистик Республикасининг саноати ривожланган республикасига айланди. Ҳозирги вақтда Словакияда 1937 йилда бутун буржуа Чехословакиясида ишлаб чиқарилган маҳсулотга тенг келадиган миқдорда маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Словакияда машинасозлик айниқса зўр ривожланди. Энг катта Шарқий Словакия металлургия комбинати ишга туширилганидан кейин Словакия Чехословакия Социалистик Республикасидаги металлургия ва машинасозлик саноати марказларидан бири бўлиб қолди. Социалистик Словакия ўзи ишлаб чиқараётган станоклар, машиналар, ускуналар, темир йўл вагонларини, пайвандлаш автоматларини, кемаларни жаҳоннинг 80 га яқин мамлакатига экспорт қилмоқда.

●

Р. НИКСОН ИТАЛИЯДА

РИМ, 28 сентябрь. (ТАСС). АҚШ президенти Р. Никсон кеча кечқурун Италияга келди. Никсоннинг Европа мамлакатлари бўйлаб қилаётган сафарида Италия биринчи босқич бўлди.

Никсон Италия президенти Ж. Сарагат билан, министрлар кенгашининг раиси Э. Коломбо билан, шунингдек Рим папаси Павел-VI билан расмий учрашувлар ўтказганидан кейин Неаполга бориб, бу ерда 6-Америка флоти кемаларини кўздан кечиради. Никсон Неаполда Европа жанубий зонасидаги НАТО қўмондонлигининг вакиллари билан ҳам учрашади.

ИОРДАНИЯДАГИ АҲВОЛ

БАЙРУТ, 28 сентябрь. (ТАСС). Аммон радиоси Иордания генерал-губернаторининг «Ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимга қаттиқ риоя қилиш» тўғрисида Иордания қўшинларига берган буйруғини эълон қилди.

Лекин, Фаластин ҳарбий қўмондонлигининг Франс Пресс агентлиги эълон қилган баёнотда айтилишича, ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимга қарамай, Иордания оғир артиллерияси Аммоннинг Хо Шимий ва Альвабда деган икки районини тўпга тутган, ҳукумат қўшинларининг бронетанк ва пиёда қисмлари партизанларнинг позициясига ҳужумни давом эттирмоқда.

ҚОҲИРА, 28 сентябрь. (ТАСС). Иордания подшоси Ҳусайн араб мамлакатлари давлат ва ҳукумат бошлиқларининг Иорданиядаги аҳволга бағишланган фавқулодда кенгашида қатнашмоқ учун кеча Аммондан Қоҳирага келди.

Бундан олдинроқ Фаластин озодлик ташкилоти раиси Ясир Арафот ҳам кенгашда қатнашмоқ учун Қоҳирага келган эди.

ҚОҲИРА, 28 сентябрь, (ТАСС). Араб мамлакатлари давлат ва ҳукумат бошлиқлари кенгашининг қатнашчилари, дейилади МЕН агентлигининг хабарида, Иордания армияси билан Фаластин қаршилик ҳаракати отрядлари ўртасидаги тўқнашувларни тўхтатиш тўғрисидаги битимни имзолашди. Бу битимга Фаластин озодлик ташкилоти марказий комитетининг раиси Ясир Арафот ҳам имзо чекди.

Спорт

ЧЕМПИОН БИЛАН ЯНА ДУРАНГ

«Пахтакор» футболчилари сентябрь ойи сафаридаги сўнгги ўйинни Москвада мамлакат чемпионлари — «Спартак» командаси билан ўтказдилар. Учрашувнинг биринчи бўлими майдон эгаларининг территориал устунлигида ўтган бўлса-да, пахтакорчилар ҳисобни очиш учун яхши имконият яратган эдилар. Лекин ундан Цибин фойдалана олмади. Танаффусдан сўнг «Спартак»нинг марказий ҳимоячиси Абрамов Любарцев дарвозасига тўп киритади, сўнг «Пахтакор» ҳужумчиси Абдураимов рақибларнинг бир неча ўйинчисини алдаб ўтиб кучли зарб билан Кавазашвилини доғда қолдиради. Ҳисоб — 1:1. Чемпиондан биринчи даврадагидек муҳим очко тортиб олинди.

«Нефтчи» ўз майдонида «Шахтёр»ни енгди. — 2:1. «Торпедо» (Москва) эса минсклилардан мағлуб бўлди — 0:1. Якшанба куни яна бир ўйин бўлди. Кутаиси торпедочилари ўз майдонида «Черноморец»га ютқазиб қўйдилар — 0:2. Бу учрашувлардан сўнг турнир жадвалидаги вазият қуйидагича бўлди.

Командалар	Ў.	Т.	О.
Динамо М.	25	39—17	34
ЦСКА	24	37—15	32
Спартак	26	39—21	32
Заря	25	25—20	30
Динамо Тб.	24	32—20	29
Динамо К.	26	28—23	28
Торпедо М.	25	25—26	27
Нефтчи	24	22—15	26
Динамо Мн.	25	27—23	25
СКА Р.	25	21—22	25
Арарат	24	22—23	24
Пахтакор	26	18—38	22
Зенит	25	24—36	20
Шахтёр	25	26—45	20
Черноморец	25	21—33	19
Торпедо Кт	27	18—32	18
Спартак О.	25	22—37	15

1 октябрь куни навбатдаги ўйинлар бўлади. «Пахтакор» киевликларни қабул қилади.

●

СОВЕТ ШАХМАТЧИЛАРИ ҒАЛАБАСИ

Жаҳон шахмат олимпиадаси совет шахматчиларининг ғалабаси билан тугади. Командамиз 27,5 очко олди. Иккинчи ўринни Венгрия шахматчилари (26,5), учинчи ўринни Югославия вакиллари (26 очко), тўртинчи ўринни АҚШ (24 очко) эгалладилар. Биринчи тахтада жаҳон чемпиони Борис Спасский энг яхши шахсий натижа кўрсатди.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

18.25 — **Кўрсатувлар программаси.**

Рус тилида: 18.30 — **«Ахборот»** информацион программаси, 18.45 **Болалар учун мультфильм,** 18.55 — **«Илмий-техника ривожи учун», 19.15 — «Ўзбек киносининг изланишлари ва кашфиётлари».**

Ўзбек тилида: 20.15 — **«Ахборот»** информацион программаси, 20.30 — **«Шарқ юлдузи»** журнали саҳифаларида, 21.20 — **«Ярим аср йилномаси»** (Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1918 йил ҳақидаги серияси), 22.15 — **Янгиликлар.** 22.20 — **КПСС XXIV съезди олдидан «Пахта терими кундалиги»,** 22.35 — **Пахта терими илғорлари учун концерт,** 23.30 — **Кўрсатувлар программаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 18.00 — **«Акварель»** (Илмий-оммабоп фильм), 18.10 — **Ҳужжатли фильм,** 19.20 — **Ўқув кўрсатувлари программаси.** 5—7 синф ўқувчилари учун тасвирий санъат ҳақида суҳбатлар. **«Пейзаж ва унинг санъат асаридаги функцияси».**

19.55 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Озарбайжон санъат усталарининг концерти.**

Рус тилида: 20.40 — **Бугун микрофон сизники»** (Тошкент ёшлар эстрадаси коллективлари конкурси ғолиблари ҳақида кўрсатиш), 21.20 — **«Учрашув»** (Бадиий фильм), 22.35 — **«Менинг каравеллам бор»** (Фильм-концерт).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29|IX да **Зайнаб ва Омон,** 30|IX да **Рус кишилари** (кундуз соат 5 да).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29|IX да **Аяжонларим,** 30|IX да **Олтин девор.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Совет Иттифоқи ва Болгария цирки усталарининг хайрлашув гастроллари** ЎРГАТИЛГАН АРСЛОНЛАРНИНГ КАТТА АТТРАКЦИОНИ. **Ургатувчи — РСФСРда хизмат кўрсатган артист** ВЛАДИМИР БОРИСОВ. (Томошалар кеч соат 8 да бошланади. Шанба кунлари: кундуз соат 3, кеч 8 да; якшанба кунлари: кундуз соат 12, 3, кеч 8 да томошалар кўрсатилади.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Анупама — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ НОМЛИ, «ВОСТОК», «ДРУЖБА», «МОСКВА» «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Гамбурглик матбуот қироли — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Асунта, бехато от! — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.20 минут ва 10 да бошланади).

Севил — «ФЕСТИВАЛЬ».
Анупама — «ХИВА».
Эркак ва аёл — ТЕЛЬМАН номли.

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети суғориш системаси область бошқармасининг бошлиғи Б. У. Усмоновга отаси

Усмон Каримович КАРИМОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ, ГСП, «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336495. Редактор ўринбосарлари — 335885, 337916, Масъул секретарь — 334808. Саноат, қурилиш ва транспорт — 333786. Совет қурилиши — 338761. Пропаганда, адабиёт ва санъат 331934. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 339050. Партия турмуши, маҳаллий ахборот ва спорт — 335811. Оммавий ишлар ва хатлар — 334048. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249. 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255. 330256, 330257, 330258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Г. 1238. Р — 14683